

Zware kritiek van oud-directeur Staatsbosbeheer op houtkap

'Staatsbosbeheer offert natuurwaarde op aan geldgedreven houtoogst'

Frits van Beusekom, voormalig directeur van Staatsbosbeheer, is ernstig bezorgd over de manier waarop deze organisatie tegenwoordig de Nederlandse bossen beheert. Staatsbosbeheer pleegt volgens hem roofbouw, sinds het geld moet verdienen. De afgelopen jaren volgde hij de werkzaamheden in Boswachterij de Amerongse Berg nauwlettend. Hij concludeerde dat deze meestal strijdig waren met het eigen beleid en de geldende normen voor duurzaam bosbeheer. Nu er in februari in deze bossen weer houtkap zal plaatsvinden, vindt hij het tijd om publiekelijk aan de bel te trekken.

Edith Hazelzet

Zijn laptop staat opengeklaapt op tafel, voor het geval hij iets moet onderbouwen. De nieuwste Bosvisie van Staatsbosbeheer ziet er beduimeld uit. Onderliggende documenten zoals de Wet natuurbescherming, de Gedragscode bosbeheer en de FSC standaard Nederland heeft hij binnen handbereik. Frits van Beusekom, 78 jaar en van oorsprong bioloog en wetenschapper, heeft sinds zijn immigratie uit Frankrijk niet stilgezeten. „Dat was niet direct de bedoeling, maar ik kwam hier in Nederland al snel in aanraking met mensen die zich ernstig zorgen maakten over de manier waarop de bossen door Staatsbosbeheer worden onderhouden. Ze namen me mee het veld in, en ik ben echt geschrokken van wat ik daar zag. Op vele plekken systematische kaalkap met bodembewerking; funest. Op de Veluwe, de Brabantse Wal, boswachterij Dwingelo en Slangenburg in de Achterhoek bijvoorbeeld. Maar ook op de Utrechtse Heuvelrug zijn grote gaten geslagen, in Austerlitz en de Amerongse Berg met name.” Sinds 2014 houdt hij in het bijzonder Boswachterij de Amerongse Berg in de gaten. Hij voerde intern gesprekken met Staatsbosbeheer over hun nieuwe beleid, en zijn kritiek daarop. „Drie jaar lang heb ik de werkzaamheden gevolgd en afgezet tegen hun eigen Bosvisie, en andere - wettelijke - normen voor duurzaam bosbeheer. Wat doet Staatsbosbeheer, en wat staat er beschreven? Het matchte hoegenaamd nooit met elkaar. Voor mij is dat een teken aan de wand. Staatsbosbeheer is zo productiegedreven geworden, dat het bosbelang wordt veronachtzaamd. Een gevolg van de opgelegde marktwerking.”

TAAK OVERHEID De oorzaak hiervan ligt volgens Van Beusekom bij de politiek. In zijn artikel 'Alibi om de natuur op te offeren' (Trouw, 2 oktober 2012) voorzag hij al wat er nu gebeurt. „Onder de afgelopen neoliberale kabinetten was natuur geen publieke verantwoordelijkheid meer, maar werd het beheer ervan steeds meer overgelaten aan de markt en private partijen. Natuurbeheerorganisaties kregen tot zo'n 70% minder subsidie, en vanwege de financiële drijfveer nam de houtkap toe. In tegenstelling tot andere Europese landen is natuur in Neder-

land - en dat is slechts een schamele 15% van ons grondoppervlak - geen kerntaak meer van de overheid.” Wat willen wij met onze natuur? Dat is wat Van Beusekom betreft de kernvraag. „De grote baten die de natuur de maatschappij oplevert, verdienen te worden gefinancierd vanuit publieke middelen. Natuurbeheer is altijd al overheid geweest, en dat functioneerde goed. Er is tientallen jaren bewust geïnvesteerd om deze sector zorgvuldig op te bouwen, en daar waren we redelijk in geslaagd vind ik.” Tot Henk Bleker in 2010 aantrad als staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie in het kabinet Rutte I. Van Beusekom: „Hij kreeg de missie mee om de natuurbeschermende organisaties, Staatsbosbeheer voorop, een kopje kleiner te maken, en werd gedekt vanuit de landbouwminnende CDA-fractie. In anderhalf jaar is hij erin geslaagd om zoveel kapot te maken dat natuurbeschermers spreken van het pre- en post-Blekertijdperk. Staatsbosbeheer heeft het meest van hem te lijden gehad. Ik betreur het dat de toenmalige directeur niet openlijk in verzet is gekomen tegen deze onredelijke bezuinigingen. De huidige directeur ziet het als een positieve uitdaging om van Staatsbosbeheer een onderneming te maken. De problematiek die hiervan het gevolg is, is voor hem niet bespreekbaar. Ik houd dan ook de politiek en het hoogste managementniveau verantwoordelijk voor wat hier op de Utrechtse Heuvelrug gebeurt. De lokale beheerder doet zijn best en voert uit wat hem van hogerhand wordt opgedragen.”

Om zijn kritiek op de houtkap door Staatsbosbeheer toe te lichten, maakt Van Beusekom onderscheid tussen verschillende soorten bos, en verschillende soorten van kappen. „Als eerste heb je het dunnen; een normale maatregel in de bosbouw waarbij selectief wordt gekapt om voor de blijvende bomen meer ruimte te creëren. Dit gebeurt sinds jaar en dag. Wat veranderd is, is de wijze waarop. Als je zoals Staatsbosbeheer dunt met grof geweld en een ravage achterlaat, dan gaan burgers stuiteren”, aldus Van Beusekom. „Daarbij komt ook nog eens dat Staatsbosbeheer de eigen indeling in produc-

tiebossen en natuurbossen, waarin kappen voor houtproductie geen doel is, aan de laars lapt. De bossen bij Leersum, waar inwoners begin 2018 ernstig verontrust waren over de houtkap, zijn daarvan een voorbeeld. Boswachterij de Amerongse Berg is ongeveer 740 hectare groot. In het lokale beheersplan namen bostypen met de hoofdfunctie natuur ongeveer de helft van het gebied in beslag. Staatsbosbeheer heeft dit natuurareaal drastisch verkleind om de houtproductie te kunnen opvoeren. Nu wordt vrijwel de hele boswachterij benut als productiebos, slechts 72 hectare heeft nog de bestemming natuurbos. Het ombouwen van natuurbos naar productiebos doet Staatsbosbeheer op eigen gezag, hoewel het in strijd is met het provinciale beleid inzake het nationale park.”

KLIAMAATDOM De tweede manier van kappen is kaalkap. „Kaalkap vindt onder het mom van bosverjonging sinds enkele jaren opgang bij Staatsbosbeheer. Tot die tijd vonden ook zij dat 'not done', terwijl ze nu een prachtig verhaal hebben om dit aan het publiek te verkopen.” Kaalkap is volgens Van Beusekom principieel iets anders en heeft veel ernstiger gevolgen dan slecht uitgevoerde dunning. „Bij kaalkap begint het hele bosesysteem weer bij nul. Behalve bomen verdwijnt ook alle ondergroei zoals jonge bomen en struiken, in feite het toekomstige bos. Het bodemleven wordt totaal kapotgemaakt, niet alleen door de grove machines die ingezet worden, maar zeker wanneer er aanvullend bodembewerking plaatsvindt. Dit laatste is het meest schadelijke wat je kunt doen. 'Klimaatdom' noemt Jaap Kuper (oud-rentmeester van kroondomein Het Loo) het zelfs. In de toplaag van de bosbodem zitten namelijk heel veel organische stoffen. Bewerk je die bodem dan decomposteren die stoffen doordat er zuurstof bij komt. De koolstof die erin zit opgeslagen, komt eruit waarmee de uitstoot naar de atmosfeer toeneemt. Ook verzuurt de bodem en spelen minera-

